

Iğdır'ı Sevmek (II)

*" Bir şiir yazmak isterim sana,
Aras Nehri'nin derinliklerinde.
İçinde yüzmeyi öğrenirsin belki,
Balıkları seyredersin gün boyunca.
Sonra Ağrı zirvesine uzanırsın,
Gökyüzüne, güneşe bakarsın doyunca. „*

Bir şiir yazmak isterim sana,
Iğdır'ı candan seversin belki.
Göçmekten gitmekten bahsetmezsin,
Bir fidan alıp dikersin belki,
Ağrı Dağı eteklerine...

Bir şiir yazmak isterim sana,
Ormanlar düşer belki aklına.
Yeşil yemyeşil tarlalarda,
Aras kenarında dolaşıp,
Gülümsersin yeniden belki.

Göz kamaştırıcı görkemi ve güzelliği ile beyaz duvaklı gelin gibi Iğdır Ovası'nı kucaklayan, kutsal kitaplara konu olan Ağrı Dağı, sadece Türk Kültürü açısından değil, dünya kültürü açısından da önemli, farklı kültürleri bir araya getiren bir dağdır. Ağrı Dağı, bir taraftan bütün görkemiyle insanlığa dostluk mesajı verirken, bir taraftan da dimdik duruşuyla adeta kutsal Anadolu toprağının nöbetini tutmaktadır.

Ağrı Dağı'na yıllardır güney yamaçtan tırmanılmaktaydı. Dağcılar için heyecanlı ve ilgi çekici tırmanma yönü kuzey yamaçtır, yani Iğdır tarafıdır. Doğanın cömert zenginliği, en güzel çiçekler kuzey yamaçtadır, Korhan Yaylası, Küp Gölü kuzey yamaçtadır. Ağrı Dağı'na kuzey taraftan tırmanış için Kültür ve Turizm Müdür Vekilliği yaptığım ilk yılda (2005) dönemin valisi Sayın Halil ULUSOY'un öncülüğü ve destekleri ile Türkiye'de dağcılık sporuyla uğraşan 60 şirketi Iğdır'a davet ettik. Iğdır Polisevi'nde toplantı yapıldı ve Kuzey taraftan çıkış rotaları tanıtıldı. Bu toplantı ikinci bir defa daha yapıldı. Iğdır tarafından Ağrı Dağı'na tırmanışlar çoğaldı. Rehberlik amacıyla "Iğdır'ın Göğe Uzanan Eli: Ağrı Dağı" isimli bir broşür hazırladım. Broşürde; Ağrı Dağı'na çıkış rotası, 4200 metreye kadar yük taşımak amacıyla at ve katır temin etme adresleri, konaklama yerleri gibi hususlar yer almaktaydı. Ağrı Dağı'na Iğdır tarafından çıkışlar çoğalınca, dağcılarının olumlu izlenimleri basına yansıdı ve dolayısıyla Iğdır'ın tanıtımına ve turizmine

katkı sağlanmış oldu.

 Ağrı dağı Turizm açısından çok önemli bir merkez durumundadır. Ađ-rı Da-đı Kor-han Yay-la-sı'nda bu-lu-nan es-ki yer-le-çim ala-nın-da (Ar-ke-olo-jik Sit Alan) ka-zı a-lış-ma-sı ya-pıl-ma-mış du-rum-da-dır. Nuh'un Ge-mi-si, Ya-kup Pey-gam-ber Tr-be-si (Cehennem Deresi mevki) ko-nu-la-rın-da cid-di araş-tır-ma-lar ya-pıl-ma-mış-tır. Ađ-rı Da-đı'nda yer alan Kor-han Yay-la-sı; Va-li-li-đin 2001 ve 2008 yıllarında d-zen-le-di-đi "Ađ-rı Da-đı Nuh'un Ge-mi-si şen-lik-le-ri" er-e-ve-sin-de hal-kın kul-la-nı-mı-na aıl-mış-tır, ancak devamı getirilmemiştir. Bu mıntikalarda yapılan tesisler korunamamıştır. Ağrı Da-đı'nda ol-du-đu bi-li-nen an-cak ula-şım zor-luk-la-rı ile gi-di-le-me-yen ma-đa-ra sa-yı-sı da araş-tı-rı-la-ma-mış-tır.

 Büyük ve Kk Ağrı dağı arasında bulunan Serdarbulak yaylası önemli bir yayladır. Burası eski yerleşim yerlerinden biridir. Halen Osmanlı Kışlası'nın kalıntıları mevcuttur. Bu kışlanın bir benzeri Tekaltı eteğinde (Kk Ağrı Dağı) de mevcuttur. Serdarbulak yaylası, Kk Ağrı ile büyük Ağrı dağları arasında geniş bir düz-lğe sahip olması ayrıca Serdarbulak eşmesi ile şip şelalesinin varlığından dolayı İlde yapılacak festivaller için çok uygun bir alandır.

 Ađ-rı Da-đı turizm açısından projelendirildiğinde: Kış tu-riz-min-de Av-ru-pa ve hat-ta Bal-kan l-ke-le-ri ile kı-yas-lan-dı-đın-da çok ge-ri-de bu-lu-nan l-ke-mizi bu sek-tür-de söz sa-hi-bi ya-pa-cak-tır. Ya-ban-cı ve yer-li tu-rist-ler ile yer-li n-fu-sun ih-ti-ya--la-rı-na ce-vap ver-mek, sos-yal tu-rizm te-sis-le-ri-ni ge-liş-tir-mek, tu-riz-min ya-rat-tı-đı eko-no-mik ya-ra-rı hal-ka yay-gın-laş-tır-mak, do-đal ve kl-t-rel de-đer-le-rin s-rek-li-li-đi-ni sağlayacaktır. Yatırımlar tu-rizm ge-lir-le-ri-ni ve dn-ya pa-za-rın-da-ki pa-yı-nı ar-tı-ra-cak-tır. Tu-rist-le-rin il-de-ki ka-lış s-re-le-ri-ni arttıra-cak ve ili dn-ya-ya ta-nı-ta-cak-tır. Bl-ge-de i tu-riz-mi canlandıracaktır. Ađ-rı Da-đı tu-rizm fa-ali-yet-le-ri için tes-pit edi-len kıs-tas-la-ra uygundur. Tarihi ve kl-t-rel mis-yo-nunu st-len-miş-tir. Kış tu-riz-mi-nin ya-nı sı-ra yaz tu-riz-mi-ne de son de-re-ce el-ve-riş-li-dir. Do-đa y-r-y-ř ve tır-man-ma, ma-đa-ra, yay-la ve sağ-lık tu-riz-mi fa-ali-yet-le-ri-ne el-ve-riş-li-dir. Kor-han'da bulunan ta-ri-hi bir ha-ra-be olan Iğdır Kalesi de bu bl-ge-de-dir. Kış spor-la-rı ile il-gi-li ak-ti-vi-ten fay-da-lan-ma -s-re-si uzundur. Bölge yay-la tu-riz-mi aı-sın-dan de-đer-len-di-ri-le-bi-le-cek-tir. (Korhan Yaylası, Serdarbulak Yaylası, Gmk Yaylası, Bilican Yaylası, Esenkaya yaylası vb) Kış spor-la-rı-na uy-gun kar ya-đı-çı, kar ka-lın-lı-đı ve ka-rın yer-de ka-lış s-re-le-ri ye-ter-li-dir. Vol-ka-nik ya-pı-da Ađ-rı, dağ-cı-lık spo-ru ile uđ-ra-şan-la-rın ara-dı-đı tüm özel-lik-le-re sa-hip-tir. Tır-ma-nış mesa-fe-si-ni-n yük-sek ol-ma-sı, ı-kış ya-pı-la-cak ye-re ka-dar mo-tor-lu ara-lar-la gi-di-le-bil-me-si önem-li bir avan-taj-dır.

 Ađ-rı Da-đı'nda; Yay-la Tu-riz-mi- Or-ni-to-lo-ji (Kuş göz-lem

fa-ali-yet-le-ri) - Fo-to sa-fa-ri - Bo-ta-nik (Bit-ki in-ce-le-me) araş-tır-ma ve ge-zi-le-ri - Çim ka-ya-đı-Ka-yak spor-la-rı - Ya-maç pa-ra-řü-tü - Ma-đa-ra tu-riz-mi - Ter-mal tu-rizm - Dağ spor-la-rı-Kamp-çı-lık - Dağ yü-rü-yü-řü - Dağ bisikleti- Dağ ral-li-si - At-lı spor-lar gibi turizm türleri ve sportif faaliyetler yapılabilir.

 İl mer-ke-zin-de yer alan ve böl-ge-sel tur gü-zer-gâ-hı üze-rin-de bir ge-ce-lik ko-nak-la-ma hiz-me-ti ve-ren tu-rizm iş-let-me bel-ge-li te-sis-le-rin var-lı-đı, İlin tu-rizm sek-tö-rün-de iler-le-me-si-ne ne-den ola-cak ha-zır alt ya-pı-yı oluş-tur-mak-ta-dır. İđ-dir İlin-de: Kül-tür Tu-riz-mi: İpek Yo-lu; Gü-zer-gâh üze-rin-de (Har-man-dö-ven Ker-van-sa-ra-yı) Eko Tu-rizm: Yay-la Tu-riz-mi: Ara-lık İl-çe-si (Gö-mük Yay-la-sı, Serdarbulak Yaylası, Bilican Yaylası, Korhan Yaylası) Or-ni-to-lo-ji (Kuş gö-zet-le-me) tu-riz-mi: Küçük ve Büyük Ağrı Dağı arası (Serdarbulak Yaylası), Yenidoğan ve çevresi oldukça uygundur.

 Ađ-rı da-đın-da bir-çok tür-de ya-ba-ni hay-van ba-rın-mak-ta-dır. Za-man-la bu hay-van tür-le-ri-nin ne-sil-le-ri ner-dey-se tü-ken-miş-tir. Ön-ce-den çok faz-la mik-tar-da bu-lu-nan dağ ke-çi-si çim-di-ler-de çok az sa-yı-da ve zir-ve ya-kın-la-rın-da bu-lun-mak-ta-dır. Ara-lık İl-çe-si Adet-li Kö-yü üst ta-raf-la-rın-da bu-lu-nan lav taş-la-rı ara-sın-da çok mik-tar-da kek-lik sü-rü-le-ri mev-cut-tur. Ay-rı-ca Ho-ca ve Yu-suf Bey Yur-du-nun üst kı-sım-la-rın-da çok ön-ce-le-ri ya-ba-ni ke-çi sü-rü-le-ri, ya-ba-ni ko-yun ve eğitilmemiş at sü-rü-le-ri mev-cut imiş. Ađ-rı Da-đın-da bu-lu-nan bü-yük me-de-ni-yet iz-le-ri 1644 ve 1840 yıllarında mey-da-na ge-len dep-rem so-nu-cun-da zir-ve-ler-den ka-yıp ge-len taş ve top-rak kit-le-le-ri al-tın-da ka-la-rak asır-lık uy-gar-lık-la-rın iz-le-ri si-lin-miş ve ha-ra-be ha-li-ne gelmiştir. Özellikle Karakoyunlu İlçesi'nde Mağaralar denilen mevkiden Ağrı Dağı'na uzanan kısımda (Erken Demir Çağı) eski yerleşim yerleri, kaya mezarlar halen mevcuttur. Ağrı Dağı topyekûn olarak araştırılacak olursa yüksekliğinin yanında tarihi hazinelerle dolu olduğu tespit edilecektir.

 Ziya Zakir ACAR